

Akademikerne
Akersgata 16
0158 OSLO

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Pb 8004 Dep
0030 OSLO

Høringsuttalelse – Forslag til regler om arbeidsgivers tilgang til ansattes e-post mv. – Endring av personopplysningsloven, nytt kapittel i personopplysningsforskriften og ny bestemmelse i arbeidsmiljøloven.

Akademikerne viser til Fornyings- og administrasjonsdepartementets høringsbrev av 17.10.06, med vedlagte høringsnotat om forslag til regler om arbeidsgivers tilgang til ansattes e-post mv. Høringsnotatet har vært forelagt våre medlemsforeninger, og kommentarer fra disse er lagt til grunn ved utarbeidelse av denne høringsuttalelsen.

Generelt

Formålet med Fornyings- og administrasjonsdepartementets forslag er å gjøre bestemmelsene om innsyn i ansattes e-post mv mindre skjønnsmessig og lettere å forstå, skape forutberegnelighet for arbeidstaker og arbeidsgiver i forhold til når arbeidsgiver kan foreta innsyn og i tillegg legge til rette for en betryggende prosedyre for innsyn når dette er berettiget. Akademikerne er enig i at det foreligger et behov for regulering på området, og støtter at de formål som er nevnt må sikres. Vi finner det positivt av departementet tar sikte på å klargjøre rettstilstanden vedrørende arbeidsgivers innsyn i e-post. Akademikerne etterlyser imidlertid en nærmere begrunnelse for hvorfor innsynsreglene retts teknisk er plassert i personopplysningsloven med forskrift og ikke i arbeidsmiljøloven. Personopplysningsloven er relativt teknisk og lite kjent for folk flest. Akademikerne er at den oppfatning at det også er viktig at regulering knyttet til arbeidsforhold i størst mulig grad samles i arbeidsmiljøloven.

Akademikerne støtter at hovedregelen må være at arbeidsgiver ikke har rett til innsyn i arbeidstakers e-post og annen elektronisk kommunikasjon. Hensynet til arbeidstakers personvern må her gå foran hensynet til arbeidsgivers behov for enkel tilgang til kommunikasjonen. Disse hensyn er også viktig i forhold til nødvendig kommunikasjon mellom tillitsvalgte og de ansatte tillitsvalgte representerer. Dette utgangspunktet gjør at det vil bli mindre behov for å avgjøre om kommunikasjonen er privat eller virksomhetsrelatert, noe som har vist seg som et hyppig tvistetema i tidligere saker. Akademikerne finner likevel grunn til å understreke at det er viktig at arbeidsgiver i klart definerte tilfeller kan få tilgang til

kommunikasjonen. Det er arbeidsgiver som eier utstyret og det er først og fremst virksomhetsrelatert bruk det skal benyttes til. Akademikerne er av den oppfatning at dette hensynet balanseres gjennom muligheten for å utarbeide instruks.

Unntak

Når det gjelder behovet for unntak fra hovedregelen, finner Akademikerne unntakene nevnt i forslaget som fornuftige. Dette begrunnes særlig i at arbeidsgiver gis mulighet til å forbygge behovet for innsyn ved å lage regler og instruks for bruk av datasystemer på arbeidsplassen. Ved å understreke viktigheten av at arbeidstaker gjøres kjent med instruks(e), sikres arbeidstakers forutberegnelighet i forhold til arbeidsgivers behandling av elektronisk kommunikasjon. Det er imidlertid avgjørende at begrunnelsen for instruksene er forankret i at arbeidsgiver sannsynliggjør at de har et saklig behov for å lese ansattes e-post og gis innsyn i lagrede elektroniske dokumenter.

Forskriftens § 9 – 1

Akademikerne er tilfreds med at også elever og studenter omfattes av forskriften. Vi forutsetter at studenter i praksisopphold hos en arbeidsgiver også faller inn under regelverket.

Forskriftens § 9 – 3

Akademikerne vurderer hovedregelen om at arbeidsgiver ikke har tilgang til ansattes e-post som svært viktig. Vi setter imidlertid spørsmålstegn ved om arbeidsgivers behov for kontroll med arbeidstakers bruk av internett er tilstrekkelig ivaretatt. Arbeidsgiver kan ha behov for en viss kontroll med ansattes internettbruk for å avdekke ulovlig nedlasting og nedlasting som kan medføre en sikkerhetsrisiko i forhold til arbeidsgivers datasystemer. Slik bestemmelsen er formulert fremstår den som absolutt. Det er heller ikke henvist til denne bestemmelsen i § 9-8, og det er derfor uklart om bestemmelsen kan fravikes ved instruks.

Forskriftens § 9 – 4

Departementet foreslår regler om innsynsrett som skiller mellom planlagt og uforutsett fravær. Ved planlagt fravær fra arbeidstakers side, har ikke arbeidsgiver innsynsrett med mindre arbeidsgiver i forkant av fraværet har gitt pålegg om hvordan den ansatte skal forholde seg. Akademikerne er av den oppfatning at det er behovet for tilgang til slike opplysninger som bør være styrende for innsyn, og ikke hvorvidt man har etablert formelle rutiner i forkant av et eventuelt fravær. Det er også viktig at adgangen til å gi instruks ikke blir for vid slik at virksomheten kan få innsyn uten at det foreligger gode grunner for det.

Det kan imidlertid tenkes at en virksomhet i helt spesielle enkelttilfeller har et åpenbart behov for å kunne foreta innsyn ved fravær kortere enn tre dager. En slik mulighet bør i så fall reguleres tydelig i forskriften.

I forslaget er verneombudet tillagt oppgaven med å være den ansattes representant ved innsyn etter § 9-4. Akademikerne vil påpeke at i de virksomheter hvor det er tillitsvalgte, vil det være naturlig at ansatte er representert ved tillitsvalgte eller annen rådgiver dersom den ansatte ønsker det. Akademikerne mener derfor at ordet ”verneombud” byttes ut med ”ansattes tillitsvalgte”, i tråd med ordlyden i arbeidsmiljøloven § 9-2.

Forskriftens § 9 – 5

Akademikerne tror forskriftens § 9-5 vil bli en bestemmelse som vil bli benyttet i stor grad, og da særlig bokstav c). Her brukes ordlyden ”*grovt brudd*” uten at det er nærmere presisert hva som ligger i begrepet. Akademikerne mener det burde vært nærmere presisert om det er ment avgrenset til å omfatte rene avskjedstilfeller etter arbeidsmiljølovens bestemmelser. Vi er også av den oppfatning at det bør framgå av § 9-5 at ansatte som hovedregel har rett til å være til stede når e-post åpnes og at den ansatte har rett til å være representert med en tillitsvalgt ev. ha med en tillitsvalgt. Det bør gå tydeligere fram av overskriften at bestemmelsen gjelder et videre område enn unntak for straffbare forhold.

Forskriftens § 9 – 7

Det er viktig å ha forutsigbare regler i forhold til varsling. Det er i forslaget uklart hvorvidt varselet skal være skriftlig. Etter Akademikernes oppfatning bør varselet være skriftlig og dette bør presiseres i forskriften. Bestemmelsen viser også til unntakene i personopplysningsloven. Akademikerne mener dette er uheldig. Forskriften bør inneha uttømmende regler for varsling. Eventuelle unntak bør inntas i bestemmelsen, da personopplysningsloven er lite kjent for de fleste.

Akademikerne har samme innvending i forhold til henvisningen til ansatte rettigheter etter personopplysningsloven. Disse er lite kjent, og det bør fremgå av bestemmelsen i forskriften hvilke konkrete rettigheter som den ansatte skal informeres om.

Forskriften § 9 – 8

Det framgår av bestemmelsen at instruks skal utformes etter drøftinger med arbeidstakerne, eventuelt tillitsvalgte. Akademikerne mener at både ordlyd og fremgangsmåten for drøftinger er for dårlig presisert i forslaget. I de virksomheter hvor de ansatte har tillitsvalgte skal drøftingene foretas med de tillitsvalgte. Det vil være uhensiktsmessig for en arbeidsgiver å drøfte instruks med alle arbeidstakere. Det bør presiseres i § 9-8, i likhet med det som framgår av arbeidsmiljølovens § 9-2, at det skal drøftes med arbeidstakernes tillitsvalgte. Rutinene for gjennomføring av drøftingene bør også framgå av forskriften.

Det framstår som noe uklart om arbeidsgiver har en plikt til å utarbeide instruks for bruk av virksomhetens elektroniske utstyr. Etter Akademikernes syn bør det presiseres om bestemmelsen innebærer en plikt til å utarbeide slik instruks.

Sanksjoner ved brudd på bestemmelsene

For å understreke betydningen av de foreslåtte forskriftsendringene, er det riktig og viktig at disse kan sanksjoneres. Overtredelsesgebyr mot virksomheten fremstår som egnet reaksjonsmåte. Akademikerne er enig i at forholdet må underlegges en konkret vurdering, avhengig av overtredelsens art og omfang.

Forholdet til profesjonsbestemt / lovbestemt taushetsplikt

Akademikerne ser at forholdet til lovbestemt/profesjonsbestemt taushetsplikt ikke er vurdert, og finner dette som en mangel ved høringsnotatet. Akademikerne vil understreke viktigheten av at taushetsbelagt informasjon blir sikret, også når den formidles via e-post. Det vil oppstå tilfeller hvor forholdet mellom de foreslåtte forskriftsbestemmelser og bla. helsepersonellovens regler om taushetsplikt vil være uklart. At arbeidsgiver får innsyn i e-post i henhold til forskriftens § 9-4 vil kunne representere et brudd på taushetsplikten. Ved arbeidstakers fravær vil på den annen side manglende innsyn kunne føre til at retten til nødvendig helsehjelp ikke blir oppfylt. Et annet spørsmål er om automatisk videresending av e-post, slik § 9-4 punkt b

forutsetter, bør forbys dersom det er grunn til å tro at det kan komme inn e-post med taushetsbelagt informasjon. Akademikerne ser det som helt nødvendig at disse og tilgrensende problemstillinger vurderes.

Akademikerne vil på denne bakgrunn be departementet utrede hvilke konsekvenser de foreslåtte forskrifts- og lovendringene vil få for lovbestemt taushetsplikt.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Greta Torbergsen
Seniorrådgiver